

Sygn. akt **I ACa 1187/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mikołaj Tomaszewski

Sędziowie: SSA Małgorzata Kaźmierczak (spr)

SSA Jacek Nowicki

Protokolant: st.sekr. sąd. Izabela Kyc

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. K.**

przeciwko **Skarbowi Państwa- Dyrektorowi Zakładu Karnego we W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 10 czerwca 2016 r. sygn. akt XII C 1681/15

1. oddała apelację;
2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa- Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Kaźmierczak Mikołaj Tomaszewski Jacek Nowicki

--	--	--

Sygn. akt **I ACa 1187/16**

UZASADNIENIE

Pozwem z 17 sierpnia 2015 r. powód W. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego we W. 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wyroku tytułem zadośćuczynienia oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz stowarzyszenia (...) w T. 50.000 zł. Ponadto powód wniósł o zwolnienie go od ponoszenia kosztów sądowych.

Postanowieniem z 21 września 2015 r. Sąd Okręgowy zwolnił powoda od ponoszenia kosztów sądowych.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa - Dyrektor Zakładu Karnego we W., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o odrzucenie pozwu w trybie art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c. za okres sprzed 9 października 2013 r. w zakresie zapewnienia powodowi prawidłowej opieki medycznej (w ogólnym zakresie) oraz utrudniania kontaktu z osobami najbliższymi, a ponadto o oddalenie powództwa w pozostałym zakresie. Ponadto pozwany wniósł o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, według norm przepisanych.

Wyrokiem z 10 czerwca 2016 r., sygn. XII C 1681/15, Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia oraz rozważania Sądu I instancji.

W. K. jest pozbawiony wolności, a orzeczoną karę dożywotniego pozbawienia wolności odbywa w Zakładzie Karnym we W..

5 i 6 sierpnia 2015 r. w więzieniu doszło do zbiorowego zachorowania. U 50 osadzonych stwierdzono objawy ostrego nieżytu żołądkowo-jelitowego. Osadzonym udzielono pomocy medycznej. Nikt nie wymagał hospitalizacji. Przedmiotowe zdarzenie było przedmiotem czynności wyjaśniających przeprowadzonych na podstawie decyzji nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego we W.. Oprócz tego, 7 sierpnia 2015 r. Dyrektor Zakładu Karnego we W. podjął decyzje o wstrzymaniu udzielania osadzonym widzeń, przeprowadzania zajęć o charakterze zbiorowym, odprawiania nabożeństw i udzielania posług religijnych oraz dokonywania zakupów. Przyczyną podjęcia powyższej decyzji były względy zdrowotno-sanitarne, w związku z nagłym wzrostem liczby stwierdzonych przypadków ostrego nieżytu żołądkowo-jelitowego. Osadzeni zostali poinformowani o powyższej decyzji przez radiowęzeł. Zezwolono im na dodatkowe korzystanie z aparatu samoinkasującego celem przekazania rodzinie informacji o ograniczeniach w zakresie realizacji widzeń. Z jadłospisu osadzonych czasowo wyeliminowano surowe owoce, warzywa, surówki, mleko oraz konserwy.

Wystąpienie zagrożenia sanitarno-epidemiologicznego zgłoszono w (...) w S. oraz do Sądu Okręgowego w Poznaniu, a dodatkowo odizolowano osadzonych z objawami chorobowymi od osadzonych zdrowych.

Żywność, która była podawana w okresie zdarzenia została dostarczona 4 sierpnia 2015 r. W trakcie przyjmowania dostawy asortyment został poddany kontroli organoleptycznej; sprawdzono termin przydatności do spożycia, smak i zapach. Kontrola nie wykazała żadnych uchybień. Termin przydatności wędliny do spożycia kończył się 15 sierpnia 2015 r., a konserw mięsnych w maju 2017 r. Następnie towar był przechowywany w magazynie żywnościowym i w magazynie podręcznym szefa kuchni z zachowaniem łańcucha temperatur. Pożywienie było wydawane osadzonym po wcześniejszej obróbce termicznej, tj. po usmażeniu.

W okresie zdarzenia, powód nie miał uwag dotyczących wyżywienia.

7 sierpnia 2015 r. powód zgłosił się do ambulatorium, lecz z adnotacji dokonanej w dokumentacji medycznej przez kierownika służby zdrowia wynika, że u skarżącego nie stwierdzono ostrego nieżytu żołądkowo-jelitowego; leków powód nie chciał.

W Zakładzie we W. żywność podawana osadzonym jest kontrolowana przez magazyniera działu kwatermistrzowskiego. W zależności od rodzaju dostarczonego produktu przeprowadzana jest kontrola organoleptyczna, a w przypadku produktów szybko psujących się również kontrolowane jest zachowanie łańcucha temperatur. Oprócz tego, sprawdza się, czy wszystkie produkty żywnościowe posiadają stosowną etykietkę oraz widoczną datę przydatności do spożycia. Stwierdzenie jakichkolwiek nieprawidłowości związanych z dostarczonymi produktami dyskwalifikuje je do przyjęcia do magazynu. Towar zostaje zwrócony dostawcy, który jest zobligowany do

wymiany rzeczy na pełnowartościowe. Ze wszystkich przygotowanych potraw pobierane są próbki smakowe, w celu kontroli wartości smakowych potraw oraz ich jakości pod względem zdrowotnym, co jest odnotowywane w jadłospisie.

W przypadku zakwestionowania jakości lub gramatury należyj porcji, ewentualnie w przypadku nie otrzymania składowej porcji, osadzonym przysługuje prawo zgłoszenia funkcjonariuszowi działu ochrony wątpliwości związanych z wydawanym posiłkiem. Jeżeli stwierdzone zostaną jakiegokolwiek nieprawidłowości wówczas funkcjonariusz wraz z szefem kuchni zobowiązani są podjąć kroki niezbędne do wyjaśnienia spornej kwestii. Stan higieniczny Zakładu Karnego we W. jest prawidłowy i monitorowany przez odpowiednie służby. Przeprowadzana kontrole nie wykazały uchybień. W przypadku zagrożenia epidemiologicznego wdrażane są odpowiednie procedury.

Mając na uwadze poczynione ustalenia, Sąd Okręgowy uznał powództwo oparte na przepisie art. 24§1k.c. w zw. z art. 448k.c. za nieuzasadnione. Za bezsporny Sąd I instancji przyjął fakt, że 5 oraz 6 sierpnia 2015 r. na terenie Zakładu Karnego we W. doszło do zbiorowego zachorowania wśród osadzonych na ostry niezbyt żołądkowo-jelitowy. Co znamienne, w toku procesu W. K. nie wykazał jednak, aby on sam ucierpiał z tego tytułu. Co prawda, zgłosił się on do ambulatorium, lecz przeprowadzone badania lekarskie wykazały, że powód był zdrowy. Zdaniem Sądu Okręgowego nie było podstaw do odmówienia wiarygodności postawionej diagnozie medycznej - nie dostarczono dowodów, które mogłyby wskazywać na nieprawidłowość takiego rozpoznania medycznego. Po zaistniałym zdarzeniu powód nie uskarżał się na żadne dolegliwości. Ponadto, w ocenie Sądu I instancji, zasady doświadczenia życiowego wskazują, że osoba chora potrzebuje przynajmniej podstawowych leków, aby się wyleczyć. Tymczasem W. K. odmówił przyjmowania leków, co, zdaniem Sądu, potwierdza tezę, iż w rzeczywistości był on zdrowy, a opieka medyczna w zakładzie karnym była na właściwym poziomie.

W zakresie zarzutu, iż pozwany utrudniał powodowi kontakt z najbliższymi Sąd wskazał, że bez wątpienia pozwany ogranicza przedmiotowe dobro osobiste powoda, jednakże ograniczenie to nie ma charakteru bezprawnego. Opiera się ono na obowiązujących normach prawnych oraz prawomocnym wyroku sądowym. Osoba pozbawiona wolności z racji samego faktu osadzenia ma ograniczone możliwości komunikowania się ze światem zewnętrznym, w tym i z rodziną. Jest to, jak podkreślił Sąd Okręgowy, naturalna konsekwencja popełnionego przestępstwa i kary bezwzględnie pozbawienia wolności. Tym samym, podnoszenie zarzutu o ograniczeniu kontaktu z najbliższymi jawi się w ocenie Sądu jako sprzeczne z wszelkimi zasadami współżycia społecznego, zasadami moralnymi i jakimkolwiek, nawet intuicyjnym poczuciem sprawiedliwości. Osoba osadzona własnymi czynami ograniczyła sobie bowiem szereg przynależnych jej dóbr osobistych, w tym i możliwość swobodnego i nieskrępowanego kontaktowania się z rodziną. Twierdzenia W. K. co do ograniczania mu kontaktów z rodziną w zakresie wykraczającym poza wynik pobytu w zakładzie karnym zostały poczytane za gołosłowne, albowiem ten nie dostarczył w toku procesu żadnych dowodów, które świadczyłyby, że pozwany utrudniania powodowi kontakt z rodziną w sposób, który nie wynika z istoty osadzenia w zakładzie karnym. Co prawda, powód wykazał ograniczenie bezpośredniej styczności z rodziną, tj. widzeń, jednakże miało to związek ze zbiorowym zachorowaniem wśród osadzonych na ostry niezbyt żołądkowo-jelitowy. Taka zaś okoliczność nie jest wystarczająca, aby uznać, że dobro osobiste powoda zostało bezprawnie naruszone. Przedmiotowe ograniczenie nie było bezprawne, albowiem decyzja Dyrektora Zakładu Karnego we W. była oparta na art. 247 k.k.w. Przepis ten przewiduje możliwość wstrzymania m.in. widzeń w wypadkach uzasadnionych szczególnymi względami sanitarnymi lub zdrowotnymi. Bezsporne pomiędzy stronami pozostawało, że na terenie zakładu doszło do masowego zachorowania osadzonych. Gdyby nie doszło do ograniczenia bezpośrednich kontaktów z osobami bliskimi, to istniałoby realne zagrożenie naruszenia ich dóbr osobistych w postaci zdrowia i życia, albowiem byłiby narażeni na zachorowanie. Osadzeni mieli możliwość poinformowania rodziny o czasowym ograniczeniu bezpośredniej styczności, albowiem mogli do niej zadzwonić.

Podsumowując poczynione rozważania Sąd I instancji wskazał, że stanowisko powoda zaprezentowane w pozwie okazało się więc nieuzasadnione i nie znajdowało odzwierciedlenia w zebranych materiałach dowodowych. To zaś nakazywało oddalenie powództwa.

Wobec oddalenia powództwa w całości, Sąd I instancji na podstawie art. 98 k.p.c. zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku, uzupełnioną pismem z 2 sierpnia 2016 r., wywiódł powód. Zaskarżył orzeczenie w całości, wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ponadto powód rozszerzył powództwo domagając się zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia za warunki bytowe panujące w celi, w której został osadzony.

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa- Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że stosownie do treści art. 383 k.p.c. za niedopuszczalne, jako dokonane dopiero w apelacji, należało uznać rozszerzenie przez powoda dotychczasowego powództwa o nowe żądanie, tj. żądanie zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia z tytułu niezapewnienia przez pozwanego należytych warunków bytowych poprzez skierowanie powoda do odbywania kary pozbawienia wolności w niespełniającej norm metrażowych celi, jak też żądanie zasądzenia odszkodowania z tytułu poniesionych strat materialnych. Zakaz przekształceń przedmiotowych w postępowaniu apelacyjnym sprawia, że choć postępowanie przed sądem odwoławczym jest kontynuacją postępowania przed sądem I instancji, to jednak merytoryczne rozpoznanie sprawy nie może przekraczać – co do zasady – zakresu rozpoznania sprawy przed sądem I instancji (szerzej: postanowienie Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2000 r., V CKN 1046/00, Legalis nr 55900). Tym samym wystąpienie z kolejnymi, nowymi żądaniami dopiero w wywiedzionej apelacji oraz uzupełniającym je piśmie z 2 sierpnia 2016 r. nie mogło skutkować ich rozpoznaniem przez Sąd II instancji.

Odnosząc się natomiast do zarzutów podniesionych przez skarżącego, wskazać trzeba, że sprowadzały się one de facto do zakwestionowania prawidłowości poczynionej przez Sąd I instancji oceny materiału dowodowego oraz dokonanych na jego podstawie ustaleń faktycznych. Przy czym podniesione przez apelującego twierdzenia nie zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy oceny materiału dowodowego zaofiarowanego przez strony w toku postępowania dokonał zgodnie z zasadą wynikającą z treści art. 233 § 1 k.p.c. Następnie poczynił na jego podstawie prawidłowe ustalenia faktyczne, nie uchybiając zasadom logiki oraz wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego. Podkreślić wypada, że w orzecznictwie wielokrotnie zwracano już uwagę, iż sąd ocenia wiarygodności i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu. Zarzut strony co do uchybienia w przedmiotowym zakresie może okazać się skuteczny jedynie wówczas, gdy zawiera nie tylko przedstawienie korzystniejszych dla skarżącego ustaleń, dokonanych na podstawie jej własnej oceny materiału dowodowego, lecz wówczas, gdy wskazuje przyczyny dyskwalifikujące ustalenia poczynione przez sąd pierwszej instancji. Oznacza to, że skarżący przede wszystkim powinien podać jakie kryteria oceny, jego zdaniem, zostały naruszone przy ocenie konkretnych dowodów. Zarzucając sprzeczność ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, apelujący zobligowany jest wykazać brak powiązania materiału sprawy z konkluzją, do jakiej na jego podstawie doszedł sąd. Innymi słowy, apelujący powinien przedstawić argumentację warunkującą przyjęcie stanowiska, że sąd co prawda zebrał materiał dowodowy, który zasadnie uznał za wiarygodny, jednakże na jego podstawie wywiódł logicznie błędne wnioski, albo też za ustalone przyjął fakty bez istnienia ku temu dostatecznej podstawy (podobnie: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 lipca 2016 r., I ACa 63/16, LEX nr 2114030). Tymczasem przedstawione przez skarżącego twierdzenia odnośnie do nieprawidłowej oceny wiarygodności oraz istotności zgromadzonego materiału dowodowego okazały się oderwane od wniosków nasuwających się po zapoznaniu z ich treścią. Ponadto powód nie wskazał jakim to, jego zdaniem, zasadom logiki czy wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego miałyby uchybiać poczynione w sprawie ustalenia faktyczne. Przedmiotowe okoliczności jednoznacznie nakazywały zaś przyjąć stanowisko apelującego za pozbawioną uzasadnionych podstaw polemikę z wnioskami zaprezentowanymi przez Sąd

Okręgowy, zmierzającą wyłącznie do przedstawienia własnej, odmiennej wersji wydarzeń, z pominięciem tej, która wyłania się z materiału sprawy, jako dla strony powodowej niekorzystnej.

Chybiony okazał się również zarzut nieprawidłowego oddalenia przez Sąd I instancji wniosków dowodowych zgłoszonych przez powoda w piśmie z 13 kwietnia 2016 r. Słusznie wskazał Sąd Okręgowy, że powoda zobowiązano w trybie art. 207 § 1 k.p.c. do ustosunkowania się względem twierdzeń pozwanego w oznaczonym terminie, który jednak upłynął bezskutecznie. Tym samym, zdaniem Sądu Apelacyjnego, postanowienie Sądu I instancji w przedmiotowej kwestii nie uchybiało obowiązującym przepisom procesowym, a jako takowe nie mogło prowadzić do uwzględnienia zarzutów artykułowanych przez powoda.

Sąd Odwoławczy nie podzielając zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, uznał poczynione w sprawie ustalenia faktyczne za prawidłowe, w pełni je zaakceptował i tym samym przyjął za własne. Następnie, opierając się na nich, podobnie jak Sąd I instancji, doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do uwzględnienia sformułowanego w pozwie żądania o zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Powód w toku procesu nie wykazał bowiem, aby na skutek działania pozwanego w ogóle naruszone zostały jakiegokolwiek jego dobra osobiste. Brak było przesłanek do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Wobec oddalenia apelacji w całości, Sąd II instancji kosztami postępowania odwoławczego w całości obciążył powoda, jako stronę przegrywającą sprawę na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r., poz. 2261) w zw. z art. 123 ww. ustawy. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego wynika z § 8 pkt 26 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015.1800).

SSA Małgorzata Kaźmierczak SSA Mikołaj Tomaszewski SSA Jacek Nowicki